

การพัฒนา รูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

วิชัย เจริญพระธรรมดี * รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา วิหคโต **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 3) การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 4) การประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เอกสารตำราวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 จำนวน 192 คน และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มี 6 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน มี 5 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาโรงเรียนมี 2 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มี 2 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 4 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพภายในมี 3 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 5 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มี 2 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมี 4 กิจกรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่า ในการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน นี้ไปใช้ต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทและศึกษาขั้นตอนอย่างละเอียด และควรมีการจัดทำคู่มือหรือ Module โดยขยายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนในรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ : การพัฒนา / รูปแบบ / การประกันคุณภาพภายใน

* หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Development of a Model Based on the Internal Assessment in Schools under the Office of Maehongson Primary Educational Service Area 1

*Wichai Charoenpratamdee *Assoc Prof. Dr. Preecha Vihokto ***

Abstract

The purpose of this study was to develop a model of the internal assessment in schools under the Office of Maehongson Primary Educational Service Area 1. This study divided into 4 stages comprised: PHASE 1- designation of framework; PHASE 2- investigation of data concerning the internal assessment in schools; PHASE 3- construction of a model on the internal assessment in schools; the office of Maehongson Primary Educational 4- The evaluation form model on the internal assessment in schools. The subjects consisted of documents, 1) academic texts along with researches concerning the internal assessment in schools; 2) 192 school administrators, teachers in charge of the school internal 3) 19 experts on the internal assessment. Instruments employed included a set of questionnaires, a form of suitability evaluation and a form of feasibility. Statistics applied were percentage, mean, standard deviation, median and interquartile rank.

The findings were as follows:

The model of the internal assessment in the schools under the Office of Maehongson Primary Educational Service Area 1 were composed of 6 steps: STEP 1- designation of educational standards including 5 main activities;; STEP 2- plan application and practical action comprising 3 main activities and 3 subactivities; STEP 3- data storing and the use of information including 2 main activities; Step 4- Provide a system of quality assurance and monitoring, overseeing and evaluation of the internal assessment comprising 3 main activities; STEP 5- Provide for continued development of the 2 main activities; STEP 6- The annual report quality of education is a mission of the Department of 4 main activities

Recommendation is the feedback from the researchers found. In the form of internal quality assurance. This needs to be tailored to the context and the process thoroughly. And should have a manual or Module, expand the details of each step in quality assurance in the school. To achieve maximum performance

Keywords : Development / Model / Internal Assessment

* Doctor of Philosophy Educational Administration Western University

** Faculty Staff Doctor of Philosophy Educational Administration Western University

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 4 วรรค 7 บัญญัติไว้ว่าการประกันคุณภาพภายใน หมายความว่า การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในด้วยบุคลากรของสถานศึกษาที่เอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น และในหมวด 6 มาตรา 47 ระบุให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอกมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ มาตรา 49 ที่มีใจความสำคัญว่า ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานต่อสาธารณชน จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

สภาพปัจจุบันของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ยังไม่มีความเหมาะสมเนื่องด้วยทุกโรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในตามแนวทางการประเมินคุณภาพ เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ แต่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 เนื่องจาก สภาพบริบท และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูง การคมนาคมยากลำบาก ความเข้าใจและความร่วมมือของบุคลากร ต่อการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ยังเข้าใจไม่ตรงกัน และยังไม่ให้ความร่วมมืออย่างเพียงพอการฝึกอบรมครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจมีส่วนร่วมในกระบวนการ พัฒนาระบบคุณภาพภายในและเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอก ยังไม่ครอบคลุม ดังจะเห็นได้จากการดำเนินการของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของแต่ละหน่วยงาน มีปัญหาด้านเอกภาพและเอกลักษณ์ ที่ต้องมีการปรับให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกันมากขึ้น และการนำผลการปรับปรุงคุณภาพภายในไปใช้และการเผยแพร่ผลต่อสาธารณชนยังกระทำจำกัดและไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม (สำนัก งานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 48) สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 58) ที่เห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจในการดำเนินงาน และยังไม่มีการบูรณาการระบบประกันคุณภาพเข้ากับการบริหารงานปกติ บุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความ สำคัญ ขาดความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบ และวิธีประกันคุณภาพ ขาดความร่วมมือ ความตระหนักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขาดทักษะในการดำเนินงานประกันคุณภาพที่ดีขาดจิตสำนึกในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ สุวิมล ว่องวานิช (2545 : 48) จำรัส นองมาก (2544 : 45)สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 52) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวง ศึกษาธิการ (2546 : 62) ซึ่งได้ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา พบว่า ครู และบุคลากรทางการศึกษา

บางส่วน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ สถานศึกษา ส่วนใหญ่จะประเมินตนเอง ไม่เป็นระบบ และยังไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนบริหาร พัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา เท่าที่ควร และครูอาจารย์ว่าเป็นการเพิ่มภาระงาน ให้ความร่วมมือไม่เต็มที่ และสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 82) พบว่าโรงเรียนส่วนหนึ่งยังขาดความเข้าใจที่ ถูกต้องเรื่องการประกันคุณภาพยังไม่ได้ดำเนินการประกันคุณภาพเป็นการทำงานปกติที่ต้องทำเป็นประจำ และต่อเนื่อง แต่กลับไม่มุ่งเน้นโดยยึดเอาการประเมินภายนอกเป็นหลัก ซึ่งไม่ถูกต้อง จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีการสร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ดังนั้น จึงได้กำหนดการ พัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการบริหารงานให้สอดคล้องกับ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กร พร้อมตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคม ทั้งนี้ ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการประกัน คุณภาพภายใน ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้อง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้อย่างมีความ เหมาะสม มีความถูกต้องและบุคลากรมีความพึงพอใจ ใช้มาตรฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกัน ทั้งด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่นๆ เช่น ขอความร่วมมือจากกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันทำให้เกิดคุณภาพทางการศึกษา

ผลการทดสอบจากสถาบันทดสอบทางการศึกษา(สทศ.) ทำให้ทราบผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่า คะแนน ด้านคุณภาพผู้เรียน มี 6 มาตรฐาน 26 ตัวบ่งชี้ได้ 13 คะแนนจาก 30 คะแนน ด้านการจัดการศึกษา มี 6 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้ได้ 40 คะแนนจาก 50 คะแนน ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ ได้ 8 คะแนนจาก 10 คะแนน ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ ได้ 4 คะแนนจาก 5 คะแนน ด้านมาตรการส่งเสริม มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ ได้ 4 คะแนนจาก 5 คะแนน รวม 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ได้ 69 คะแนนจาก 100 คะแนน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอนเขต 1. 2554 : 18)

ดังนั้น คุณภาพการศึกษา จึงสะท้อนถึงคุณภาพของคนที่เป็ผลผลิตของการจัดการศึกษาอย่างไรก็ ตาม ในสถานการณ์ปัจจุบัน สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยคือผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของกรรมการ สถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตาม ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งปัจจุบัน สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเอง คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน (สำนัก ทดสอบทางการศึกษา. 2554 : 1)

จากสภาพปัจจุบันที่เป็นปัญหาต่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 และสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ให้เหมาะสมกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต1 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development ; R&D) มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประชากรได้แก่ เอกสาร ตำราวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 เล่ม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 192 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกนและการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองบางส่วน การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 การรวบรวมข้อมูลใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่1-2 และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เป็นรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต1 ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 คน ได้มาโดยใช้เทคนิคสโนว์บอล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน การรวบรวมข้อมูลใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 18 กิจกรรม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประชุมกรรมการสถานศึกษา คณะครู และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐาน การศึกษาของโรงเรียน

1.2 คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน วิเคราะห์ความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

1.3 คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน วิเคราะห์คุณภาพด้านการบริหาร ด้านคุณภาพครู ด้านคุณภาพผู้เรียน และบริบททั่วไปของโรงเรียน

1.4 คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน สังเคราะห์มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และจัดทำประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

1.5 คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ได้แก่

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนประชุมคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาและแผนการ ปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

2.2 คณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน นำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการดำเนินการตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการและกิจกรรมต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ได้แก่

3.1 ผู้บริหารประชุมคณะกรรมการวิชาการ ในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

3.2 คณะกรรมการวิชาการ จัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ถูกต้อง ครบคลุม

พร้อมใช้งาน

ขั้นตอนที่ 4 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่

4.1 ผู้บริหารประชุมและแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน

4.2 คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน ทำการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียนภาคเรียน

ละ 1 ครั้ง

4.3 คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน สังเคราะห์การประเมินคุณภาพภายในภาคเรียนที่ 1,2 รายงานหน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ขั้นตอนที่ 5 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ได้แก่

5.1 คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน นำแผนการประเมินคุณภาพภายใน และภายนอกไปปฏิบัติ

5.2 คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน ตรวจสอบผลการประเมิน รายงานผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนำไปวางแผนการจัดการศึกษาต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ประกอบด้วย 4 กิจกรรมได้แก่

6.1 ผู้บริหารประชุมคณะครู คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในและคณะกรรมการวิชาการ จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

6.2 คณะกรรมการวิชาการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เสนอต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบ

6.3 กรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบรายงานคุณภาพประจำปี

6.4 ผู้บริหารโรงเรียนรายงานคุณภาพประจำปีต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อใช้เป็นหลักฐานยืนยันการพัฒนาโรงเรียน เพื่อรองรับการพัฒนาภายนอก

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่ารูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีทั้งหมด 6 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ขั้นที่ 2 การจัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาโรงเรียน ขั้นที่ 3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ขั้นที่ 4 การจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพภายใน ขั้นที่ 5 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 6 การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ซึ่งรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ที่ได้ในครั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้วยการมีส่วนร่วมและในแต่ละขั้นใช้การดำเนินงานตามระบบวงจรคุณภาพ PDCA

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนที่นำเสนอผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้เกี่ยวข้อง 5 ฝ่ายได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการประเมินคุณภาพภายนอกศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในผู้บริหารการศึกษาที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 ทั้ง 5 ฝ่ายต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ที่นำเสนอมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ทุกขั้นตอน สำหรับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่นำเสนอเป็นการอธิบายขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนโดยดำเนินงานตามระบบวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้งานต่อการทำงานเข้าใจ จึงไม่ได้อธิบายรายละเอียดทุกแง่มุมเพราะจะทำให้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้นด้อยลงไป ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Bardo and Hartman (1982:70-71) ที่กล่าวว่าแบบจำลองที่ดี ควรอธิบายสภาพหรือแนวทางกว้างแต่จะไม่ระบุรายละเอียดมากเกินไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนที่นำเสนอเป็นเพียงรูปแบบและแนวทางกว้างๆ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ทั้งระบบของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ถ้านำไปใช้ต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทและศึกษาขั้นตอนอย่างละเอียด

2. ควรมีการจัดทำคู่มือหรือ Module โดยขยายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนในรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปทดลองใช้แล้ววิจัยศึกษาต่อว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2. ควรวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยศึกษาจากสถานศึกษาที่ยังไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3

3. ควรทำการศึกษาผลจากการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

บรรณานุกรม

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1, สำนักงาน. (2554).

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546).

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). เอกสารประกันคุณภาพการศึกษาเล่ม 1-4.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จำรัส นองมาก. (2544). ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : SUNPRINTING.

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2547).

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. 2546).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546).

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). เล่มที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สุวิมล ว่องวาณิช. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของ

สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Bardo, J.W. and Hartman, J.J. (1982). Urban Society: A Systematic Introduction. U.S.A. : F.E.

Peacock.